

Nr 455.

Av herr **Jonsson** i Skedsbygd m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 316, angående beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1943/44.

I proposition nr 316 har Kungl. Maj:t hemställt, att riksdagen å beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1943/44 måtte uppföra ett förskottsanslag av 50 milj. kronor till kostnader för överflyttning av arbetskraft.

Enligt arbetsmarknadskommissionens beräkningar komma motsvarande kostnader för budgetåret 1942/43 att uppgå till 40 milj. kronor, fördelade på följande sätt: 10 milj. kronor till uttagning med tjänsteplikt av 1943 års värnpliktsklass, 8,1 milj. kronor till anskaffning av kojor och kojinventarier för den i skogsarbete sysselsatta ovana arbetskraften, 16 milj. kronor till förflyttningsbidrag, familjetillägg m. m. till arbetare, som under krisen överflyttas till skogsarbete, 3,7 milj. kronor till riksarbetslag, 0,8 milj. kronor till arbetsblock och jordbruksläger, 1,2 milj. kronor till resebidrag till arbetssökande och 0,2 milj. kronor till diverse andra utgifter.

För nästkommande budgetår hade arbetsmarknadskommissionen beräknat medelsbehovet till 60 milj. kronor. Till statliga beredskapsarbeten beräknades ett anslag av 8 milj. kronor, varav 1 milj. kronor till arbeten i andra myndigheters regi, och till statskommunala beredskapsarbeten 1 milj. kronor. Kostnaderna för beredskapskurser beräknas höjda med en halv milj. kronor till 2,5 milj. kronor. Till uttagning med tjänsteplikt beräknar kommissionen kostnaderna till 20 milj. kronor. Till utgifter för förflyttningsbidrag, familjetillägg m. m. begär kommissionen 16 milj. kronor, till skogshuggarkurser 6,5 milj. kronor, till arbetsblock 0,5 milj. kronor, till jordbruksläger 0,7 milj. kronor, till resebidrag till arbetssökande 1,5 milj. kronor, till nyanskaffning av skogskojor med inventarier 3 milj. kronor och till diverse utgifter 0,3 milj. kronor.

Statsrådet och chefen för socialdepartementet har dock som nämnts endast upptagit ett belopp av 50 milj. kronor till kostnaderna för överflyttning av arbetskraft. Han anser nämligen, att kostnaderna för beredskapsarbeten, som igångsättas med hänsyn till försvarets och folkförsörjningens krav, liksom kostnaderna för beredskapskurser för verkstadsindustrien och kurser för utbildning av reservarbetskraft, böra bestridas från anslaget till bekämpande av arbetslösheten: åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.

I motionerna nr 445 i andra kammaren och nr 314 i första kammaren har påpekats, att kostnaderna för den skogsavverkning, som bedrivits av de s. k. riksarbetslagen och av 1943 års värnpliktsklass, blivit så höga, att den brännved, som avverkats av denna arbetskraft, blivit oproportionerligt dyr. Kostnaden för upphuggning av en lm^3 ved har således för riksarbetarna i genomsnitt uppgått till 4,02 kronor. Läger man härtill avtalsenlig huggarlön, som torde uppgå till i genomsnitt 3 kronor, får man en huggningskostnad av icke mindre än drygt 7 kronor pr lm^3 . För de gifta riksarbetarna blir kostnaden nära 8 kronor i genomsnitt. För de frivilliga tjänstepliktiga uppgår motsvarande kostnad, utöver huggarlönen, till 3,75 kronor pr lm^3 och för de tvångsuttagna värnpliktiga till 4,94 kronor.

På grund av denna fördyring hävdades i den nämnda motionen den uppfattningen, att riksarbetsystemet borde avvecklas och att ej heller uttagning enligt tjänstepliktslagen av värnpliktiga för vedavverkning borde komma i fråga. I stället pekades på den utvägen att genom högre priser på veden, som skulle ge skogsägarna ett förbättrat rotnetto, skapa förutsättningar för att kunna betala den ordinarie skogsarbetarstammen sådana löner, att arbetskraftsbehovet kunde fyllas på frivillig väg. Om subvention dock ansågs behöva utgå även i fortsättningen, ansågo motionärerna, att denna borde utgå lika till alla i skogsarbete sysselsatta personer.

Med hänvisning till de synpunkter på arbetsmarknadsfrågorna, som framfördes i den nämnda motionen, anse vi, att betydande besparingar kunna göras på det förskottsanslag, som av Kungl. Maj:t äskas på försvarsväsendets beredskapsstat för civila ändamål. Om de i motionen skisserade riktlinjerna godkännas av statsmakterna, böra anslagen till skogs-huggarkurser samt till flyttningsbidrag och familjeändamål om resp. 6,5 och 16 miljoner kronor kunna högst väsentligt minskas. Anslaget till nyanskaffning av skogskojor på 3 milj. kronor torde vara helt obehövt. På anslagen till beredskapskurser och resebidrag om vardera 2,5 och 1,5 miljoner kronor böra avsevärda nedprutningar kunna göras.

Då det emellertid som en säkerhetsåtgärd torde vara behövt, att arbetsmarknadscommissionen har medel till sitt förfogande för att möta eventuellt uppkommande besvärliga situationer på arbetsmarknaden, ha vi icke velat föreslå en nedsättning av det ifrågavarande förskottsanslaget till kostnader för överflyttning av arbetskraft till lägre belopp än sammanlagt 35 milj. kronor.

Vi finna det dock tveivelaktigt, huruvida det står i god överensstämmelse med föreskrifterna i § 63 regeringsformen, att ett dylikt anslag för civila ändamål uppföres på beredskapsstat för försvarsväsendet. Vi vilja härvidlag bringa i erinran riksdagens i fjol uttalade mening, att det bör övervägas, huruvida icke de anslag, som äskas för reglering av arbetsmarknaden,

böra uppföras å allmän beredskapsstat och således skiljas från de med försvarsväsendets behov mera direkt sammanhängande anslagen.

Med hänvisning till vad som ovan anförts och till motiveringen i motionerna nr 314 i första kammaren och nr 445 i andra kammaren få vi hemställa,

att riksdagen måtte till kostnader för överflyttning av arbetskraft å beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1943/44 uppföra ett förskottsanslag av 35 000 000 kronor.

Stockholm den 9 juni 1943.

<i>Arvid Jonsson.</i>	<i>K. A. Ryberg.</i>	<i>Osc. Werner.</i>
<i>Gustav Hallagård.</i>	<i>Lars E. Andersson,</i> Hedensbyn.	<i>Aron Gustafsson</i> i Lekåsa.
<i>C. O. Carlsson</i> i Bakeröd.	<i>Nestor Hammarlund.</i>	<i>J. V. Pettersson</i> i Norregård.
<i>Per Persson,</i> Norrby.	<i>Victor J. Mattsson.</i>	<i>Hj. R. Nilson,</i> Spånstad.
<i>I. Pettersson</i> i Rosta.	<i>Gillis Olsson.</i>	<i>Sven Andersson</i> i Vigelsbo.